

Opportunistisch gerommel met pensioenen

Het kan toch snel verkeren. Deze zomer kwamen de berichten over de problemen die diverse pensioenfondsen hebben vanwege een te lage dekkingsgraad. De Nederlandse Bank (DNB) stelde dat deze fondsen maatregelen moesten nemen: ofwel de premies verhogen, ofwel de uitkeringen verlagen, of een combinatie daarvan. Het verweer van de pensioenfondsen dat er eigenlijk geen problemen zijn, dat die louter ontstaan door de lage rekenrente vond geen weerklank bij DNB. De rente staat nu eenmaal al een aantal jaar historisch laag en geen mens weet of en wanneer deze weer zal stijgen. We gaan ons niet alvast rijk rekenen met een fictieve hogere rente, zo was de redenering. Dat werd nog verstrekt toen uit onderzoek bleek dat we allemaal veel ouder worden dan lange tijd gedacht, waardoor de pensioenlasten nog hoger zullen zijn. DNB was onverbiddelijk: fondsen die er zwak voorstaan moeten daar een oplossing voor bieden.

Heldere taal. Tot 1 november. Want toen werd bekend dat DNB is gezwicht voor politieke druk en er voorlopig toch géén maatregelen genomen hoeven te worden. Het nieuwe kabinet wil niet meteen hogere pensioenpremies voor werkgevers en werknemers zien. Ben je net aangetreden, dalen prompt de nettolonen – dat is geen aantrekkelijk beeld. Dus hoeven de fondsen voorlopig niets te doen. DNB hoopt dat pensioenbestuurders en sociale partners 2011 gebruiken om tot nieuwe pensioenafspraken te komen. Een puur opportunistische manier van doen waarbij de kosten worden afgewenteld op de huidige en vooral toekomstige gepensioneerden. Want als er nu al te weinig geld is, weten we zeker dat een jaar langer onvoldoende bijdragen tot nog grotere tekorten leidt. Als “nieuwe pensioenafspraken” dat moeten dichten en premieverhoging is niet mogelijk, blijft er maar één oplossing over: verlaging van de uitkeringen. En natuurlijk de uitkering later in laten gaan.

Dat raakt mensen harder, naarmate hun pensioenleeftijd verder weg ligt. Voor de huidige pensionado's en de toekomstige gevallen tot pakweg 2020, 2025 gaat het om beperkte kortingen. Maar de klappen vallen daarna. Dan wordt echt zichtbaar hoe groot de tekorten zijn, hoe groot de groep is die aanspraken heeft en hoe lang die aanspraken duren. Mochten in de tussentijd de rente of de aandelenkoersen niet fiks aantrekken, dan worden het hele schamele pensioentjes. Ga eens in de VS kijken om te zien wat de gevolgen zijn als pensioenuitkeringen rechtstreeks samenhangen met beleggingsresultaten en renteopbrengsten: miljoenen Amerikanen hebben hun hele leven gespaard voor een pensioen dat in een paar jaar is verdampt. Hoe groter het gat dat nu wordt gecreëerd, hoe waarschijnlijker dat straks een reëel scenario voor ons wordt.

Als zelfstandig ondernemer raakt het mij allemaal nauwelijks: ik moet er toch zelf voor sparen. Maar ik zie wel wat er gebeurt en dat de zaak nu weer in handen wordt gelegd van de sociale partners belooft weinig goeds. Mijn zoon van 14 werkt een paar uur in de week als vakkenvuller en vroeg laatst met zijn loonstrook in de hand wat “VUT” is. Hij blijkt daar premies voor af te moeten dragen! Volslagen idioot natuurlijk, een 14-jarige draait op voor een door de sociale partners bedachte voorziening waar hij zelf nooit gebruik van zal kunnen maken. Op een karig minimumjeugdloontje ook nog eens VUT-premie inhouden: zo bot en onbeschaamd kosten afwentelen getuigt van weinig normbesef en veel cliëntalisme. En diezelfde “sociale” partners gaan nu nieuwe pensioenafspraken maken met pensioenbesturen die ze zelf vormen. Het zullen vast weer niet de baby-boomers zijn die de rekening moeten betalen. In ruil voor het schrappen van maatregelen had het kabinet het vinden van oplossingen voor de pensioenproblemen naar zich toe moeten trekken, er een politiek vraagstuk van moeten maken en het daarmee moeten democratiseren. Dat geeft veel gedoe en is erg lastig, maar het pensioenvraagstuk is te belangrijk om aan werkgevers- en werknemersorganisaties over te laten. Dit kabinet wil beoordeeld worden op zijn daden: bij de eerste gelegenheid duiken is weinig indrukwekkend.